

Vasilik

Karar verme engeli bulunan bir yetişkin için kişisel ve yaşam tarzı konularında karar verme

Guardianship - Turkish

Vasilik nedir ve nasıl uygulanır?

Vasilik, bir kişinin (bir 'vasinin') kendi başına karar alamayan özürlü bir yetişkin adına ('temsil olunan kişi') karar vermesidir.

Özürlü bulunup bulunmadığına bakılmaksızın 18 yaşın üstündeki tüm yetişkinler kendileriyle ilgili kararları verme hakkına sahiptir. Ehil oldukları zaman sürekli bir vekaletname ile bir kimseyi vekil atamış bulunmaları ancak şimdi kapasitelerini kaybetmiş olmaları nedeniyle, sürekli vesayetname ile atadıkları vasileri onlar adına karar verir.

Başka bir seçenek olarak, Victorian Civil and Administrative Tribunal (VCAT)'ın Vasilik Listesinden bir vasi atanması için başvuruda bulunarak, bir vesayet kararı da çıkarılabilir.

VCAT (Victoria Sivil ve İdari Davalar Kurulu) konuyu görüşür ve gerekli görmesi durumunda belirli tür kararların alınması için bir vasi atar.

Vasi, yaşanan yer, kendilerine kimlerin erişebileceği gibi yaşam şekli konularıyla ilgili, VCAT tarafından çıkarılan karar koşullarına uygun olarak temsil ettiği kişi adına kararlar alır.

Vasinin kararları, kişinin kendi verdiği kararlar gibi aynı yasal güce sahiptir.

Vasi tayini ne zaman gerekir?

Özürlü kişilerin anne ve babaları ya da bakıcılarının, onların vasileri olarak kabul edildikleri gibi, yaygın biçimde yanlış bir düşünce bulunmaktadır. Özürlü kişiler kendileri adına karar vermeye özendirilmeli ve desteklenmelidir.

Bununla beraber, vasilığın gerekli bulunduğu durumlar aşağıda açıklanmaktadır:

- özürlü bir kişinin, örneğin; yaşayacağı yer gibi kendi yaşam biçimi konusunda karar verememesi nedeniyle riske girmesi
- onun adına bir karar alınmasının gerekmesi.

Özürlü bir kişi ile hizmet aldığı kuruluş, ailesi ve arkadaşları arasında çözülemeyen bir anlaşmazlık bulunduğu ya da kendi bakımını ihmal etme durumlarında vasi atanabilir.

Vasi kim tarafından atanır?

VCAT vasiyi atar. Vasiyi atamadan önce, temsil edilecek kişinin aşağıda belirtilen koşullara uygun bulunduğu hususunda ikna olmalıdır:

- özürlü bulunması
- bu özürlü nedeniyle kişisel ve yaşam tarzı ile ilgili makul kararları veremeyecek durumda olması
- kişinin karar vermesinin gerekmesi ve vasi tayini dışında bu tür kararları vermesi için daha az kısıtlayıcı başkaca bir yolun bulunmaması
- çıkarlarını en iyi biçimde gözeterek davranacak bir kimseye gereksinimi vardır.

Kimler vasi olabilir?

VCAT bir kişiyi/kişileri, genellikle bir akraba ya da arkadaşı, vasi tayin edebilir. VCAT temsil edilen kişinin değerlerini ve inançlarını, sevdiği ve sevmediği şeyleri bilen bir kişiyi tayin etmeyi yeğler. VCAT, vasinin, temsil olunan kişinin çıkarlarını en iyi biçimde gözeterek davranacağı hususunda ikna edilmelidir.

VCAT vasi tayin ederken, temsil edilen kişinin saptanabilen isteklerini ve bunların yanısıra aile üyelerinin ve ilgili tarafların da isteklerini gözönüne almalıdır.

Uygun bir kişinin bulunamaması ya da temsil edilecek kişi için en iyisinin ne olabileceği konusunda aile ya da arkadaşlar arasında bir anlaşmazlık olması nedeniyle bağımsız bir kişinin atanmasına gereksinim duyulması durumunda, Halk Sözcüsü (Public Advocate) atanabilir.

Vasi ne tür kararlar verebilir?

Vasinin verebileceği karar türleri, VCAT tarafından çıkarılan mahkeme emrine (ya da karara) bağlıdır.

Sınırlı bir karar, vasinin verebileceği kişisel ve yaşam tarzı ile ilgili kararların türünü belirler. Bu türler arasında, kalacak yer, sağlık ve diş tedavisi ve sağlıkla ilgili diğer bakım ya da hizmetlere erişim konularındaki kararlar sayılabilir.

Sınırsız bir vesayet kararı, aşağıda belirtilen husus hariç tutulmak üzere vasiye, yaşam tarzı ile ilgili tüm kararları alma yetkisi verir:

Tıbbi bakım ve diş tedavisi

'Sorumlu kişi', özürlü kişinin sağlık ve diş tedavisi için izin verebilir (vasi, sorumlu kişi sayılabilir). Daha fazla bilgi edinmek için, OPA'nın *Rıza Beyanında Bulunamayacak Hastalara Uygulanacak Tıbbi Bakım/Diş Tedavisi* - bilgi metnine bakın.

Uygun bir sorumlu kişinin halen bulunduğu sürece (söz gelimi, yakın aile üyesi ya da ücretsiz bakıcı), bu tür konularda karar vermek için bir vasi tayin edilmez.

Kişinin sürekli vekaletname ile bir vekil (tıbbi bakım) atanmış olması, ve VCAT'ın da önerilen tedavi ile ilgili kararlar almak için başka bir kişiyi atanmış bulunması durumlarında, bu kişi 'sorumlu kişi' olarak vasi'den önce gelir.

Vasi ne tür kararlar alamaz?

Vasi, temsil edilen kişinin mali işleri ile ilgili kararlar alamaz. Daha fazla bilgi edinmek için OPA'nın *Yönetim başlıklı* bilgi metnine bakın.

Vasi, hamileliğin sona erdirilmesi ya da süresiz kısırlaştırma gibi 'özel tıbbi müdahaleler'le ilgili karar alamaz. Bu konuda alınacak kararlar için VCAT'e başvurulması gerekir ve özel tıbbi müdahaleler konusunda yalnızca VCAT izin verebilir.

Vasinin sorumlulukları nelerdir?

Vasi, temsil edilen kişinin çıkarlarını en iyi şekilde gözeterek karar vermek zorundadır. Buna göre:

- kişiyi tacize, istismara ve ihmale karşı korumalıdır
- temsil edilen kişinin isteklerini gözönüne almalıdır
- temsil edilen kişinin savunucusu olmalıdır
- temsil edilen kişiyi kendi kararlarını olabildiğince kendisinin vermesine özendirmelidir.

Başvuru işlemleri nasıl yürütülür?

Bir vasi tayini için başvuru formları VCAT'ten elde edilebilir. Bu formları telefonla, postayla isteyebilir ya da VCAT'ın www.vcat.vic.gov.au adresli web sitesine girip formu indirerek elde edebilirsiniz. Ayrıca, OPA'nın www.publicadvocate.vic.gov.au adresli web sitesinden de bu forma bağlantı sağlanmaktadır.

OPA'nın Danışma Servisini 1300 309 337 numaralı telefondan arayarak vasi tayininin gerekli olup olmadığını danışmanız ve başvuru için ne tür destekleyici belgeler gerektiği konusunda bilgi almanız önerilir.

Bu formu aldıktan sonra, VCAT bir duruşma günü belirler. Acil başvurular en kısa zamanda ele alınır. Diğer başvuruların çoğuna 30 gün içinde bakılır.

VCAT duruşmaları

VCAT'taki duruşmalar mahkeme ortamı kadar resmi değildir. Kişi duruşmaya gidemeyecek durumda bulunuyorsa VCAT bu kişinin ifadesini telefonla vermesine izin verebilir.

VCAT delillere dayalı yasa hükümleriyle bağımlı bulunmamaktadır ve resmi yasal işlemleri izlemek zorunda değildir. Ancak, duruşmalar doğal adalet ilkelerine uymak (örneğin; adil ve tarafsız olmak) zorundadır.

VCAT'e bir avukatla birlikte katılmak gerekli değildir ancak, duruşmaya katılan kişiler bir avukatla temsil edilmek için VCAT'e başvuruda bulunabilirler.

Acil kararlar

OPA ve VCAT'ın 24-saat hizmet veren acil servisi bulunmaktadır. VCAT'ın, konunun acil olduğunu öngörmesi durumunda (kişinin yaşamının önemli bir risk altında bulunması durumunda), 21 güne kadar geçerli kılınacak geçici bir vasi atanmasına kararı verilebilir. Karar yeniden 21 gün daha uzatılabilir. Kararın sona ermesinden önce VCAT, bir duruşma düzenleyerek vasiye gerek olup olmadığı konusunda karar vermek zorundadır.

Kararın süresi

Alınan karar en fazla üç yıl geçerlidir. Tüm kararlar üç yıl içinde VCAT tarafından tekrar değerlendirilir ve gerekli görülmemesi durumunda iptal edilebilir.

Temsil olunan kişinin ölmesi durumunda karar sona erer.

Duruşmanın tekrarı

Bir kişinin VCAT tarafından verilen kararın yanlış olduğunu düşünmesi durumunda, karar tarihini izleyen 28 gün içinde duruşmanın tekrar görülmesi için başvuruda bulunulabilir.

Eyaletlerarası kararlar

Victoria'daki vasi tayini kararlarını diğer eyaletlerde ve diğer eyaletlerde alınan kararları da Victoria'da kaydettirmek olasıdır. Bu konuda daha fazla bilgi almak için OPA ile ilişki kurun.

Koruyucu önlemler

Vasiler aldıkları kararlarla ilgili olarak VCAT tarafından sorumlu tutulurlar. Aşağıda belirtilen koruyucu önlemler vasilerin, temsil olunan kişinin çıkarlarını en iyi şekilde gözeterek hareket etmelerini sağlamaya yardımcı olur:

- vasiler, tavsiye almak için VCAT'e her zaman başvuruda bulunabilirler
- özel vasi olarak atanmaları durumunda kişiler, OPA'dan özel vasilikle ilgili bilgi ve destek alabilirler
- vasinin temsil olunan kişinin çıkarlarını en iyi şekilde gözeterek hareket etmediğini düşünen herhangi bir kimse, yeniden değerlendirme uygulanması için VCAT'e başvurabilir.
- vasinin Halk Sözcüsü (OPA) olması durumunda şikayetler OPA'ya yapılabilir. Daha fazla bilgi için OPA ile ilişki kurun.